

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/3147,Otwarcie-wystawy-Z-Archiwum-X-Departamentu-i-Klub-Historyczny-im-gen-Stefana-Row.html>
03.04.2026, 21:46

Otwarcie wystawy „Z Archiwum X Departamentu” i Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” – Koszalin, 8 kwietnia 2009

08.04.2009

8 kwietnia 2009 r. w Delegaturze IPN w Koszalinie odbyło się otwarcie wystawy „Z Archiwum X Departamentu”.

Wystawa prezentuje historię powstania i działalności X Departamentu MBP. Jednostka ta, utworzona w październiku 1948 r. (formalnie od lutego 1949 r.), działała najpierw jako grupa specjalna, od marca 1950 r. – jako Biuro Specjalne, a od grudnia 1951 r. – jako departament. Otrzymała zadanie „oczyszczenia” szeregów Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z agentów, prowokatorów oraz członków zdefiniowanego niedawno tzw. odchylenia prawicowo-nacjonalistycznego. Funkcjonariusze X Departamentu: Różański, Fejgin, Światło, Piasecki, Michalak, Dusza i inni dopuścili się szczególnych, nawet jak na „zwyczaje” panujące w MBP, okrucieństw, zarówno w X Pawilonie w więzieniu na Rakowieckiej, jak i we własnym, pozostającym poza jakimikolwiek strukturami, tajnym więzieniu w Miedzeszynie (tzw. willa „Spacer”). Przez pryzmat spraw, jakimi się X Departament zajmował wystawa pokazuje zarówno „korzenie” zbrodniczej idei, z której „wyrósł” – procesy moskiewskie lat 30., a następnie pokazowe „spektakle” na Węgrzech, w Czechosłowacji, Rumunii, Bułgarii – jak i pewne aspekty dziejów formacji komunistycznej w Polsce. Jej agenturalne powiązania w wywiadem sowieckim (poprzez osoby Włodzimierza Lechowicza i Alfreda Jaroszewicza), problem demoralizacji i okrucieństw partyzantów GL-AL (poprzez sprawę Grzegorza Korczyńskiego), a także kwestię zwalczania podziemia niepodległościowego lat wojny (poprzez historię Bogusława Hrynkiwicza) Ukazuje wreszcie instrumentalny stosunek władz partyjnych do zbrodni już popełnionych i właśnie popełnianych, dowolnie sankcjonowanych lub potępianych, w zależności od doraźnych celów politycznych.

Wystawa została przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Warszawie.

Ekspozycję można oglądać do 30 kwietnia 2009 r. w Delegaturze IPN w Koszalinie, przy ul. Andersa 34.

Po otwarciu wystawy odbyło się spotkanie Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”. Podczas spotkania dr Radosław Ptaszyński wygłosił wykład na temat działalności X Departamentu MBP.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

